

HISTORIA

Hästar och homosexuella

Av Klas Östman

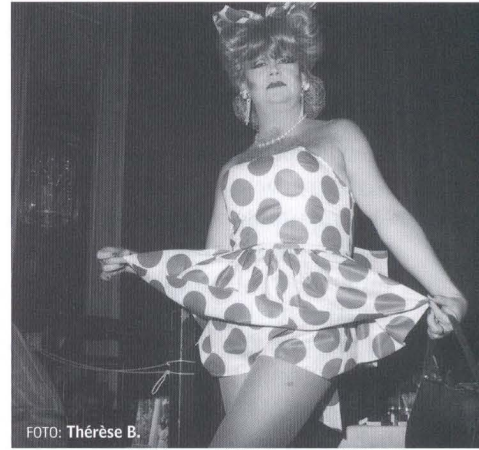
På mitt redaktörsbord ligger några skrifter som var på sitt sätt skulle förtjäna en mer utförlig diskussion, men läget är som bekant inte sådant att vi kan vänta till dess mer utrymme finns.

EN AV DEM är en pamflett av Carl-Johan Westholm, som frågar sig om svenska företag behöver skämmas för sina insatser som samhällsaktörer. Att Westholm alls funnit sig tvungen att motivera varför frågan ska besvaras nekande måste ses som en tråkig bekräftelse på att marknadsekonomins vänner inte har haft någon vidare fart på opinionsbildningen under senare år.

Jens Rydströms *Sinners and Citizens* är ett verk av ett helt annat slag. Det är en omarbetning för internationell publik av författarens epok-

görande doktorsavhandling om (manlig) homosexualitet och tidelag i Sverige mellan 1880 och 1950. Svensk Tidskrifts läsare kunde ta del av några frågeställningar ur avhandlingen i en stor artikel av Rydström i nr 6-2001 (att det numrets omslag pryddes av en symbol för den internationella gayrörelsen, det rosa lilla lambdatecknet, torde ha varit en sorts premiär för tidskriften).

Viktigast, utanför specialistkretsar, är att Jens Rydströms skildring påminner om att den homosexuella rättighetskampen först och främst varit en frihetsstrid. I dag, med en

HBT-rörelse som äntrat maktens boningar och har en tröttsamt stark ställning i massmedia, kan det kanske understundom glömmas bort hur hårt förtrycket av medborgare med viss erotisk läggning varit till rätt nyligen. Rydströms bok har också styrkan att vara empiriskt synnerligen välgrundad. Här möter klassisk, mödosam historisk källforskning den moderna queerteorin, och resultatet blir mycket långt ifrån de postmoderna dunkelheter som

EUROPA

Fullt så bra som vi tror är vi inte

Av Clara Du Rietz

Vi svenskar är nästan alltid bäst om vi får säga det själva. Och det är den bilden som rapporteras hem av våra utrikeskorrespondenter. Men den är inte riktigt sann visar Emily von Sydow.

BRYSELJOURNALISTEN Emily von Sydow tänker och reflekterar mer än de flesta andra som rapporterar från Bryssel. Hon ser mer än många andra och hon är mindre svensk fan club i sin bedömning av det svenska. I sin senaste bok

om hur vi svenskar och då i första hand vår regering klarar spelet i Bryssel lär vi oss en del som sällan annars når den svenska publiken. I "Från ordförandeskap till utanförskap" får vi en rätt osvensk uppdatering av hur våra svenska politiker och tjänstemän rör sig på den politiska EU-arenan.

Sverige brukar ta på sig rollen som Bror Duktig. Så var även fallet inför det svenska EU-ordförandeskapet 2001. Vi skulle ha de bästa mötena och ingenting sparades för att få de korrekta formerna. Von Sydow har fångat en trovärdig bild av hur det såg ut för att ställa allt i ordning, i alla fall de praktiska detaljerna. Hon kommenterar samtidigt hur tunt det var innehållsmässigt. Och hur besk eftersmak toppmötet fick, både på grund av kravallerna i Göteborg, men även med tanke på bristen på substans. Hon hejar inte på det svenska laget utan berättar hur det var.

Göran Persson fick en storhetsperiod, han fick dansa med de stora elefanterna. Men vad hände sedan? Vi gick in en folkomröstning om euron som etablissemangen förloerade. Vad har vi hört från Persson ur

annars präglar en del verk på detta nu så populära fält.

Två pikanta poänger finns med den nya utgåvan. Dels har den förlagts av det synnerligen prestigefyllda University of Chicago Press och mottagits med stor entusiasm i det internationella forskarsamfundet. Vilket torde ge Jens Rydström ett särskilt nöje, med tanke på att hans doktorsdisputation blivit omtalad därför att en av betygsnämndens ledamöter, den vildsinta juristprofessorn Madeleine Leijonhufvud, framförde lika häftig som för de församlade historikerna förbryllande kritik.

Dels är kopplingen mellan homosexualitet och tidelag ett bärande tema i Rydströms undersökning. Orsaken till det är helt enkelt att de två företeelserna på olika sätt och under mycket lång tid förknippades med varandra – speciellt i Sverige. Kan förklaringen till jämställdhetsminister Orbacks förgripliga hästtuttalande alltså möjligen vara att han samvetsgrant läst på i *Sinners and Citizens*?

Från förföljelsen av homosexuella under 1900-talet till länsstyrelsernas organisation 1635 – 1735 kan steget förefalla långt, men Björn Askers I konungens stad och ställe har den stadiga förankringen i källorna gemensam med *Sinners and Citizens*. Asker har utfört ett pionjärarbete på ett av de många områden där den historiska kunskapen är mycket mer bristfällig än intresserade lekmän nog föreställer sig. Redan själva tillkomsten av 1635 års omtalade landshövdingeinstruktion är ett exempel på hur etablerade sanningar vid närmare granskning ofta visar sig vara rätt illa underbyggda. Instruktionen anges ofta som Axel Oxenstiernas verk, men Asker argumenterar övertygande för att kanslerns del i dess tillkomst troligen var rätt liten.

Författaren undersöker landshövdingarnas roll, liksom länsförvaltningens organisation, arkivbildning och ställning i förvaltningsprocessen, samt knyter detta till den internationella teoretiska debatten om den tidigmoderna statsmakten

på ett mycket insiktsfullt sätt. Bokens främsta förtjänst torde dock vara att den för lång tid framöver kommer att tjäna som stadig språngbräda för vidare forskning. Och det är väl definitionen på den slitna termen standardverk. Tillsammans med några andra nya verk, som Mats Hallenbergs *Kungen, fogdarna och riket*, alstrar Askers och Rydströms böcker misstanken att historieforskningen faktiskt inte var bättre förr.

Klas Östman (klas.ostman@chello.se) är redaktör för *Svensk Tidskrift*.

BOKFAKTA

Carl-Johan Westholm,

Ska Näringslivet skämmas?

Timbro 2004

Jens Rydström, *Sinners and Citizens: Bestiality and Homosexuality in Sweden 1880 – 1950*.

The University of Chicago Press, 2003.

Björn Asker, *I konungens stad och ställe: Länsstyrelser i arbete 1635 – 1735*.

Arkivvetenskapliga studier 7. Stiftelsen för utgivande av Arkivvetenskapliga studier, 2004.

ett EU-perspektiv sedan dess? Enligt von Sydow, inte mycket alls. Bilden av politiskt utanförskap som eftermäle till folkomröstningen är slående. Von Sydow har en beskrivning av verkligheten som jag som arbetar i Bryssel bättre känner igen än de mer glättiga man blir van vid.

Von Sydow förlorar dock en del av sin distans när hon tar itu med Margot Wallström. Eller snarare inte. Hon beskrivs som hjälte och framgångsrik kommissionär som på ett modernt och svenskt sätt driver sitt kabinett. Wallström är duktig på att kommunicera och hennes ledarskap så modernt att hennes kabinett har den högsta nativiteten i hela kommissionen. Margot är en av oss, hon är utbildad, låter barnen leka på kontoret och kan uppträda barfota. Tyvärr ställer von Sydow inte samma frågor om Margot Wallström som

när hon sammanfattade ordförandeskapet; vad hände med substansen? Vad har egentligen åstadkommits?

Det nämns i förbigående att hon inte fått igenom sin hjärtlagstiftning, kemikaliedirektivet. Likaså nämns det att hon varken lyckats med Kyotoavtalet eller att stoppa bekämpningsmedlet Paraquat. Men det ligger ingen kritik i det, det är snarare en känsla av att det är ett så svårt område att det är någon annans fel eller möjligen struktureras.

Sammanfattningsvis konstaterar von Sydow att även om vi svenskar haft inflytande i miljöpolitiken och för att få ett öppnare EU så förlorar vi nu i inflytande. Få svenskar behärskar det politiska spelet och då är det svårt att påverka. Med avståndet från den gemensamma valutan blir gapet

allt större mellan dem och oss. Svenska tjänstemän i systemet verkar bara hålla sig kvar om de redan har bott länge utomlands eller är gifta med en utlänning, det vill säga inte längre så svenska.

Jag tror det är en viktig poäng och en viktig läxa, det är inte så att vi svenskar är alltings centrum. Det svenska laget är inte betjänt av en okritisk hejarklack. När man deltar i Europamästerskapet måste man anpassa taktiken och spelsystemet efter de andra lagen. Inte låtsas som om man redan är världsbäst.

Clara Du Rietz (clara.durietz@moderat.se) arbetar i Europaparlamentet.

BOKFAKTA

Från ordförandeskap till utanförskap

Emily von Sydow

SNS Förlag 2004